

Kachliarsky fortieľ aj za hranice....

Ten veľtrh v Mníchove ma mimoriadne nadchol. O remeslách najrôznejšieho druhu, kde dominujú klasické materiály drevo, kov, hlina, kameň. Návštevník si ide oči vyočiť nad toľkým množstvom najrôznejších vystavovateľov, no mimoriadne zbystrí zrak tam, kde sa niečo deje. Na tvári miesta vidieť remeselníkov, ako majstrovsky sa púšťajú s každým detailom, nekonečná trpezlivosť je ich spoločným menovateľom. Klopkajú kladivkom, otesávajú materiál, premeriavajú, aby vtesnali do neživého materiálu mimoriadne krásnu podobu. Bodaj by takýto veľtrh bol čo najskôr aj v areáli PKO...

"Tento rok zavítame s firmou už aj do Mníchova. Zatiaľ sme testovali naše sily na domácich výstavách, ale našli nás tam záujemcovia aj z Rakúska, Nemecka, Švajčiarska, Holandska a samozrejme z Česka. Základom firmy BIJOZ, ktorá sa špecializuje na stavbu keramických pecí, sporákov a krbov, bola skúsenosť môjho otca. Celých 50 rokov sa venuje kachliarskemu remeslu, v bývalom "komunále" bol vlastne posledným klasickým odborníkom, no mal pomocníkov a tí sa priučili fortieľu aj bez výučného listu. Hoci firmu máme vo Veľkom Rovnom, sme vlastne po celom Slovensku, večne rozbehaní za zákazníkmi. Máme desať kachliarov z celej republiky, takže aj z toho vyplýva, že cestovanie je popri práci už normálnou samozrejmosťou... Darmo, za zákazníkom treba chodiť, nech je v hocijakom odľahlom kúte. Najväčší záujem je z okolia Bratislavy, klientela

menej majetní ľudia jednoznačne preferujú pece a sporáky na drevo a uhlie. Aj tam kde je plynofikácia, rozhodujú sa pre doplnkový zdroj kúrenia s klasickou pecou, ba dokonca nájdu sa aj takí, čo keramické kachle chcú ako dekoráciu... Rozhodne si na robotu nemôžeme sťažovať, len keby kachliarov bolo ešte viac. Zrejme si ich budeme musieť vychovávať..." - s nadšením hovorí o jednom klasickom svetovom remesle Jozef Bitala, riaditeľ firmy Bijoz. Ako dobre, že celkom nevymrelo, hoci pred pár rokmi mu už mnohí zvonili umieráčikom...

Kachliarstvo je typickou činnosťou pre malé, flexibilné firmy. Stačí mať materiál, šikovné ruky a trochu tuľácku dušu. Každé dva-tri dni vždy na inom mieste, u iného zákazníka. Za volantom a ťarchou na korbe. Veď treba preniesť, vyniesť, zmontovať stovky kíl.

"Máme asi 20 vzorov piastic-

rebných odličíov. K tomu rôzne kovania, takže zákazník si môže vybrať podľa katalógu, vyhovie mu jeho individuálnym požiadavkám. Keramické prvky máme hlavne zo zahraničia, no začínajú ožívať aj domáce subjekty - hlavne v kovaní. V Rakúsku a Nemecku sme známi cez obchodné firmy, sme pre nich podstatne lacnejší ako tamojší majstri. Dokonca až osemnásobne, čo môže vyvolať predstavu, či sa nepredávame zbytočne pod cenu... Zatiaľ to vychádza! Vefa ľudí chce od nás špe-

cialitu - vyhrievacie teleso do kachieľ, ktorá umožní zapojiť radiátorový systém a tak vlastne odrazu vykúriť aj štyri miestnosti. Otec to už robil dávnejšie tým, čo tomuto druhu dali prednosť pred plynom."

Senior Bitala sa mazná s každou kachličkou. Veď každú jednu treba otesať, príbrúsiť, aby v telese presne lícovala. Jeho rukami už prešli doslova tisícky mobilných či vstavaných sporákov, pecí či krbov. Syn mu kedysi pomáhal cez školské

prázdniny, priučil sa, no radšej si zobral na starosť manažérske šírenie tohto nádherného remesla. A hoci cena sa podľa typu pohybuje od 9 do 13 tisíc pri mobilných a 25 až 30 tisíc korún pri vstavaných kachliach. O záujemcov nie je núdza. Darmo, teplo, to klasické, cez reliéfy keramiky, sa páči doma i za hranicami Slovenska.

JURAJ TEVEC
Snímka - archív

3 Vecernik

15.2. 1994

„Když jsme se s nebožkou ženou vzali,“ říkával vždy v rudnické hospodě účetní v. v. Josef Prchala, „hned jsme v chalupě vybourali stará kachlová kamna. To bylo slávy, když jsme místo nich dali kotel ústředního topení! Dnes bych se bil do hlavy, co jsem to tenkrát udělal za blbost...“

VŮNĚ RODINNÉHO KRBU

Stejně jako účetní Prchala budoují spousta dalších domkářů a chalupářů. V návalu nadšení z pokroku kdysi ze svých příbytků vyházeli krásné kachlové sporáky i pece a dnes by prstíčkem hráli.

Ona totiž fortelná kamnářská práce má hodně do sebe. Plynový kotel ovládaný automatikou zajisté znamená pohodlíčko. Zkuste si ale kolem něj večer sednout na černou hodinku! Kachlová kamna také samozřejmě levně a spolehlivě topí, to je jasná věc.

Hloupý Honza moc dobře věděl, proč

**Kachlová kamna
zvládnou i ústřední topení
Cena není nízká, ale
radost zaručená
Tři hodiny přikládáte,
celý den je teplo**

si zuby nehty bránil teplý pelech na peci. Dnešní chytří Honzové mu stále častěji dávají za pravdu. Kamnářské řemeslo v Čechách prožívá velký rozkvět.

Vedle tradičních výrobců z Vamberecka začíná v tomto oboru podnikat i řada nových firem – například z Velké Bíteše (firma Zaloudek), Letovic či ze Zlína. Štikou mezi nimi je firma Bijoz, která přijela dobýt pražskou prodejnu u Rotta až ze Slovenska.

TEPLO NA MÍRU

Kachlová kamna, krby a sporáky se vyrábějí buď jako přenosné, anebo vestavěné, kdy se staví přímo na místě. V mnoha venkovských staveních dnes kupují přenosné kachlové sporáky – vlastně totéž, na čem kdysi vařivaly naše babičky.

Zlatým hřebem rodinných domů a chalup však bývají vestavěné kachlové krby či kamna. Zákazník si může vybrat z mnoha desítek tvarů topidel, řady vzorů kachlí a ozdobného kování.

Krby i kamna mohou být doplněny keramickými lavicemi, římsami, dvířky ze žáruvzdorného skla apod. Jejich rozměry lze velmi jednoduše přizpůsobit potřebám prostor, pro které jsou určeny.

Výborná je speciální bojlerová vložka, kterou lze do kamen zamontovat a horkou vodou z ní pak vyhřívát celý dům. Kamna nejsou náročná na palivo – stačí jim dřevu jakékoli kvality.

Ani ceny kamen nejsou vzhledem k úsporám paliva – a ve srovnání s jinými druhy topení – zase tak vysoké. Pohybují se zhruba od osmi do třiceti tisíc korun. Nejlevnější jsou přenosné sporáky, nejdražší vestavěné krby s topnou vložkou.

Kamnáři tvrdí, že jejich kachlová topidla mají životnost až půl století a že v nich stačí topit jen asi tři hodiny, aby pak bylo celý den v celém domě teplo...

Připravil jj

Chy Hon staví

Není nic příjemnějšího
a nahřát si záda u

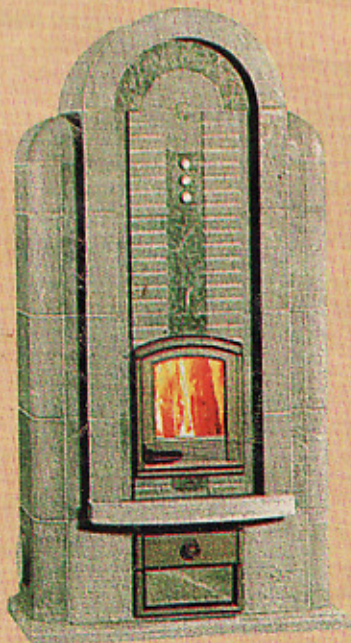

Staré kamnářské řemeslo se probouzí k novému rozkvětu. Stále více domů a chalup začínají zdobit šikovně kachlové sporáky

Kamna jako z pohádky – na těch se to vaří a peče!

Jsou krásná, teplo u
životnost půl století.
kamen chťít?

Zahraniční katalogy se hemží luxusními kachlovými krby. Dnes už vám je – až na pár výjimek – dovedou

Do takové krby lze ve vložku ústředního topení pak bez problémů

KAMNÁŘSKÁ RENESANCE

Když jsem před lety obdivovala zručnost proslulého mistra Krúpy z Bytče, který postavil stovky nádherných kachlových kamen s precizností inženýra, takřka jsem uvěřila jeho smutným slovům: »Skoda mého řemesla! Po mé smrti se už asi kamnářskému řemeslu nebude nikdo věnovat. Chtěl jsem nějaké mladé vyučit, ale nemají zájem. Lidé vyhazují krásná kachlová kamna z bytů a domů jako nepotřebné haraburdí a nahrazují je chladnými, sériovými radiátory, které oko ani duši člověka nepotěší.«

Jak jsem ráda, že se mistr myl a že on sám, dnes již více než osmdesátiletý, se mohl dožít obrození své práce, svého kamnářského řemesla. S novou dobou přišly i nové požadavky, takže ručně stavěná kachlová kamna již nebudeme muset našťěstí obdivovat jen na hradech a zámcích, ale můžeme je mít i ve svých skromných či honosnějších přibytcích, na chatách a chalupách.

Nová iniciativa vyšla z kraje mistra Krúpy z okolí Bytče, městečka nedaleko Žiliny, kde se podnikaví obyvatelé vždy, i v časech největší bídy dokázali uživit. Nejčastěji jako dráteníci, zruční řemeslníci a kamnáři. V obci Velké Rovné žije 69letý Ján Bitala, který se kamnařině věnuje celý svůj život. Toto řemeslo nepřímou vyučil i své syny, z nichž hlavně Jozefa (1962) brával během prázdnin s sebou všude tam, kde právě stavěl sporáky, kachlová kamna nebo krby. A tak syn, přestože se vyučil mechanikem kancelářských a výpočetních strojů, pokračuje současně i ve šlépějích svého otce.

»Firmu BIJOZ, s. r. o., jsem založil v roce 1989 a zatím svého kroku nelituji. Lidé znovu začali toužit po krásných ručně stavěných kachlových kamnech, krbech, do chalup si objednávají naše přesnosné kachlové sporáky, ve kterých se dá nejen vařit a péct, ale i sušit ovoce, houby, nebo zelenina. Zatím je nás jen dvacet, ale máme plné ruce práce. Stavíme po celém Slovensku, na Moravě i v Čechách, ale vizitky jsme zanechali už i v Rakousku, Německu, Holandsku, Švýcarsku, Polsku a na Ukrajině.« říká mladý ředitel a současně majitel firmy Jozef Bitala.

Odvážnému štěstí přeje

Zajímavé je, jak umějí někteří mladí lidé bez předešlých podnikatelských zkušeností odvážně chytit do rukou svůj doposud dřímající talent, jak umějí správně využít nové trendy třeba v novém

životním stylu dnešního člověka. A vedle nich existují stovky, tisíce nezaměstnaných s vyšším či vysokoškolským vzděláním s daleko většími životními zkušenostmi, a přece bezradní ve chvíli, kdy ztratí zaměstnání. Mnoho takových je právě na Kysúcích, jen několik kilometrů od místa, kde svoji firmu rozjždí náš mladý podnikatel.

»Není to lehké.« říká Jozef Bitala. »Celé dny a noci jsem na cestách, sháním objednávky a snažím se proniknout i tam, kde jsme ještě nestavěli. Stačí jedna dvě zakázky a hned o nás vědí další. Musíme umět kachlová kamna nejen nabídnout, ale i poradit při jejich výstavbě. Zákazník má často nesprávnou představu a je třeba ho usměrnit. Přitom stále více přibývá náročných zákazníků, kteří nehlídají na cenu, ale na kvalitní materiál a perfektně provedenou práci. Proto i my vyhledáváme jen nejlepší výrobce kachlí, kování a jiných materiálů nebo doplňků. Musím však říci, že pokud jde o našeho největšího dodavatele kachlí z okolí Blanska, jsme spokojeni. Další máme na Slovensku, ale některé

požadavky našich klientů nedokázali na Slovensku ani v Čechách splnit, takže jsme museli najít dodavatele i z jiných zemí.«

Nejvíce zakázek měli dosud Bitalovci v okolí Bratislavy, Prahy, Brna, Českých Budějovic, tedy velkých měst. V těchto dnech založili novou firmu i na území České republiky, kde přibývá stále více objednávek. Jozef Bitala si pochvaluje, jak mu v obci Biskoupky v okrese Brno-venkov, kde bude sídlo firmy i velký sklad, vycházejí vstříc. Však se jim za to patřičně odměňuje – jedné stavební firmě slíbil vyučit několik mladých kamnářů. Mají k tomu ve Velkém Rovném dobré podmínky, vždyť nad novou výrobní halou postavili i ubytovnu pro přespolní. Pět učňů tam už získává kamnářský fortel, a to nejen u zkušeného mistra Jána Bitaly, ale i u šikovného polského kamnáře Andrzeje Karety a dalších.

Protože se ukazuje tendence zvyšovat ročně produktivitu práce až o sto procent, mohla firma požádat Okresní úřad práce v Žilině, aby z řad nezaměstnaných nabídli deseti mladým mužům možnost u nich pracovat. Ti nejlepší z nich mohou po třech letech získat výuční list.

I kachlová kamna podléhají módě

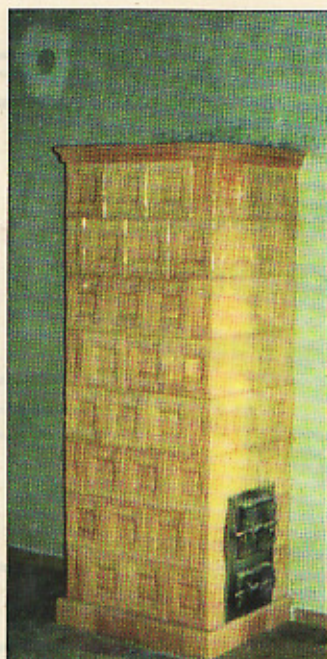
Firma staví na tradici, ale nezůstává jen při ní. Svoje výrobky

nabízí buď přenosné, které vyrábí ve vlastních dílnách ve Velkém Rovném a na místě je potom jen montuje, nebo stavěné přímo u zákazníka, které jsou mnohem náročnější a tedy i dražší. Novinkou je montáž výhřevných těles dovnitř kamen, která potom slouží jako ústřední topení a vytopí i dvě podlaží. Spotřeba paliva je minimální a zákazníci o takovém topení projevují velký zájem.

»I když na naše výrobky dáváme záruku, není takřka potřebná. Údržba je nenáročná, kamna stačí vymést jednou za dva roky. Pokojovým kachlovým kamnům samozřejmě nejvíce sluší dřevo, a to dřevo březové. Cenu kamen určuje množství a tvar kachlí, počet úhlů stavby, její členitost. Fantazie zákazníků je někdy velká – požadují různé kombinace, klenby, kamna či krby s lavicemi, tvary hranaté či do oblouků. V domácí dílně měsíčně vyrobíme asi třicet přenosných kamen a krbů a 40–50 jich postavíme na místě. Nejvíce práce míváme od srpna do listopadu. Vydechne se si trochu jen od prosince do března.«

A současná kamnářská móda? Ještě donedávna u nás převaly lesklé béžové a hnědé kachle, v Německu »letí« matné a polomatné zelené barvy. Posledním trendem jsou kachle červené, bordové a zelené. Ale af jsou jakékoliv, představa pohody v houpacím křesle u praskajícího ohničku jistě není k zahoezení. Zvlášť v těchto pochmurných a sychravých dnech.

MARCELA ZÁBOJNÍKOVÁ
FOTO ARCHIV FIRMY BIJOZ

ROMANTIKOU ZAVÁŇAJÚCE STARÉ PECE

V Rovnom – medzi Bytčou a Žilinou – vyrábajú prenosné kachle, presne také, aké si pamätáte z detstva, na ktorých sa opekali huby či lokše, v ich rúre sa sušili rozvoniavajúce hrušky, slivky, jabĺčka. Závideniahodné boli staré pece s lôžkami mäkučkých kožušín. Takéto sporáky si možno objednať a z Rovného aj odviezť. Na požiadanie ich firma dovezie až na miesto. Dodacia lehota je 7 – 30 dní a možno ich kúpiť v cene od 11 – 15 000 Sk. Tie najnovšie sú najdrahšie a o niečo väčšie ako predchádzajúci typ. Stojá na klenutom plechovom podstavci, ktorý má vzhľad bielej podmurovky. Pod ním je priestor na drevo.

„Ludia nás poznajú aj z rôznych veľtrhov a výstav doma a v zahraničí,“ hovorí Jozef Bitala. „Preto nie je zriedkavé, keď dostaneme objednávky až z Rakúska, Nemecka, či Holandska. Veľa zákazníkov máme aj v Českej republike, preto sme neďaleko Brna a Frýdku-Místku museli zriadiť svoje pobočky. Zastúpenie máme aj neďaleko Viedne.“

Základom firmy BIJOZ bola dlhoročná skúsenosť otca Jozefa Bitalu, ktorý sa tomuto remeslu venuje viac ako 50 rokov. V bývalom „komunále“ bol viestne posledným klasickým odborníkom. Mnohí sa pri ňom vyučili aj bez výučného listu. A majstri sa stali aj z jeho dvoch synov, z ktorých starší sa venuje každodennej kachliarčine v praxi a mladší Jozef je hlavným manažérom firmy.

„Práce je veľa, nestačíme uspokojiť všetkých záujemcov,“ hovorí Jozef. „Máme len 10 kachliarov, potrebovali by sme ďalších odborníkov. Fabricku v Rovnom pristavujeme, majstrom sme pripravili aj ubytovacie priestory, len keby sa prihlásili. Samozrejme, vychováme si aj svoj dorast, ale nie každý vydrží pri remese, ktorému ešte pred pár rokmi takmer odzvonilo.“

Postavenie pece trvá kachliarovi približne dva dni, ale jej životnosť je až 50 rokov. Samozrejme, sú zákazníci, ktorí vyžadujú stavbu veľmi náročných kachlí a krbov, vtedy sa čas stavby predlží. Nároční sú najmä zahraniční klienti, ale takéto vysoké požiadavky majú čoraz častejšie už aj domáci zákazníci. Jozef Bitala prichádza ku klientom nielen s autom plným krásnych hladkých či plastických kachlíc, ale aj s mnohými zahraničnými katalógmi, takže vybrať si je z čoho.

Výrobky z BIJOZ-u nájdete nielen v

Keď Jozef Bitala otvorí kufr svojho auta, zapleť sa srdce každého, kto miluje krásne veci. Nie, mladý podnikateľ nie je nijaký podomový obchodník, ale majiteľ dnes už známej firmy BIJOZ vo Veľkom Rovnom, kde vyrábajú nádherné „starosvet-ské“ šporáky, kachle, pece i luxusné krby. V aute vozí len vzorky kachlíc, aby si záujemci o ich stavbu mohli vybrať tie, ktoré sa im najviac páčia.

prepychových metských vilách, či vysoko v horskom prostredí, ale aj v skromnejších domoch, chatách, v mestských bytoch, reštauráciách i dedinských chalupách. Často pozostávajú z kombinácie viacerých farieb. Ani tvary krbov nebývajú uniformované. Niektoré chce symetrický, iný ihlanovitý, tretí okrúhly, ďalší maximálne členitý.

Stavané kachle a krby sú náročnejšie na materiál i na prácu, preto sa ich ceny pohybujú okolo 40 000 Sk. Ne-

teháľ, kameňa, kachlíc, s kovaním antikórovým, smaltovaným, či rôzne kombinovaný. Do všetkých spomínaných výrobkov možno vložiť vyhrievacie teleso, ktoré prostredníctvom radiátorových článkov dokáže vykúriť aj niekoľko poschodí za veľmi úsporných podmienok. Výhodou je, že ako palivo poslúži nielen klasické brezové drevo, ale aj rôzne drevo.

Možno použiť aj uhlie, ale toto agresívnejšie palivo môže päťdesiatročnú životnosť pece znížiť až o desať rokov.

jedny však Bitalovci postavili už aj za sto- či stopäťdesiat tisíc korún. Pritom sa možno rozhodnúť, či pôjde o krb z

Bitalo vci stavajú klasicky a na túto svoju metódu sú aj patrične hrdí. Má niekoľko predností. Okrem iného aj tú, že kachle a krby možno robiť s krbovou vložkou alebo bez nej. Ak niekomu stačí obydliť len temperovať, krb ho vyjde približne na spomínaných 40 tisíc korún. S krbovou, oceľovou alebo liatinovou vložkou, ktorá sa vkladá do ohniska, sa tepelná účinnosť zväčšuje. A s ňou, samozrejme, niekoľkonásobne aj cena kachlíc. Na postavenie krbu a kachlíc čaká zákazník mesiac, dva, ak má veľmi špecifické požiadavky, maximálne tri mesiace.

„Najviac práce máme od apríla do decembra, lebo mnohí chcú tráviť Vianoce pri praskajúcom dreve v novom krbe,“ hovorí pán Bitala. „V

zimných mesiacoch sme menej vyťažení. Preto zákazníkovi v tomto období vychádzame v ústrety až s 30 percentnou zľavou. Vyhovieme však len tým, ktorí majú stavbu za teplenú. V nevykúrenom prostredí kachliari nemôžu pracovať, naviac hrozí zamrznutie kachlí a opadanie glazúry. Stavba musí byť tiež dostupná autom alebo musí byť materiál dopredu dovezený na miesto.“

Záruka na výrobky firmy BIJOZ je jednoročná. Rovňanci nestavajú len nové kachle, krby a sporáky. Dokážu zrekonštruovať aj staré nefunkčné pece, prípadne vyrobiť a doplniť chýbajúce prvky.

A čo je dnes v kachliarčine módné? Všetko to, čo sa práve konkrétne zákazníkovi páči. Momentálne však najviac „letia“ biele kachlice. Niektoré sú poznačené hárisom – jemnou pavučinkou, ktorú spôsobuje vypalovacia pec. Mnohí požadujú háris čo najmarkantnejší, iní si myslia, že ide o chybné kachlice a biele odmietajú. V poslednom čase sa čoraz viac žiadajú aj pece na ležanie.

„Poslednú sme tuším robili v Prahe“, spomína Jozef Bitala. „V takom prípade musíme postaviť sporák najmenej meter od steny, aby vznikol na ležanie priestor. Ťah dymu sa pustí zospodu, aby sa lôžko dobre preteplilo. Kvôli pevnosti dávame železnú konštrukciu a tehlovú výmurovku odspodu až povrch, aby pec človeka udržala. A samozrejme,

postavíme aj chodník, aby sa hore dalo pohodlne vyjsť.“

Povedzte, kto by odola? Majitelia stoviek útulných krbov a pecí musia len s vďakou spomínať na ruky kachliarskych majstrov spod Javorníkov, ktorí im umožňujú únik z dnešného hektického sveta zásluhou svojich výrobkov, do tichých, starých čias.

MARCELA ZÁBOJNÍKOVÁ

Kontakt:
Firma BIJOZ
tel.: 0821/926 35, 922 42

Fabrika, ktorá vonia hlinou

Príznačnejšia výroba pre ten romantický, ale v zime veľmi drsný kút zeme by sa nedala ani vymyslieť. Vysoko v Javorníkoch, presnejšie v Madzine, ako tú miestnu časť obce Veľké Rovné pri Bytči nazvali, sídli výrobňa, akú široko-ďaleko nenájdete. Neuvidíte v nej žiadne veľké stroje a zariadenia, za to vás privítajú hromady zvláštnej hliny a žltých vlhkých tehál...

„To je nepálená tehla z flovitej hliny, ktorá zmiešaná v určitom pomere s pieskom slúži ako spojivo medzi kachlicami. Tie sa ešte špeciálne zväzujú kachliarskym drôtom, aby dobre držali so šamotovými výplňami,“ vysvetľuje Jozef Bitala, majiteľ firmy BIJOZ, ktorá sa zaoberá výrobou kachiel, pecí, sporákov a kozubov. Hoci BIJOZ nezamestnáva viac ako pätnásť osôb, má za sebou pekný kus práce. Od roku 1990, keď firma vznikla, vyrobila stovky prenosných i stavaných kachiel. A keby ich bolo aj raz toľko, i tak by nestačila uspokojiť všetkých záujemcov.

Rastúci záujem

„Prv sme v zime nemali čo robiť, teraz pracujeme po celý rok,“ hovorí mladý podnikateľ. „Záujem o tento druh vykurovania sa výrazne zvyšuje. Je to pochopiteľné, veď pre niektoré dedinské domy - najmä v takomto horskom prostredí - je to jediný zdroj tepla, lebo plyn ani elektrina tak vysoko postavené domy nevykúria. Navyše je to veľmi úsporné a ekologické kúrenie. Výhodou je, že ako palivo poslúži nielen klasické brezové drevo, ale aj rôznych drevný odpad. Možno použiť aj uhlie, ale to je agresívnejšie a môže päťdesiatročnú životnosť pece znížiť až o desať rokov.“

Srdce milovníka krásnych vecí zaplesá vtedy, keď Jozef Bitala otvorí jednu z hál, kde má naskladané kachlice, z ktorých potom, podľa želania zákazníka, postaví čo treba. Vybral si možno asi z tridsiatich druhov kachlíc v rôznych farbách, tvaroch a veľkostiach. Kedysi prevládali lesklé, glazúrované béžové a zelené kachlice, dnes sú žiadané matné úpravy alebo hladké s jednoduchou ozdobou - modré, biele, bordové, zelené, hnedé alebo vyrobené vo farebných kombináciách. Aby mohol Jozef Bitala vyhovieť zákazníčkovi i v detailoch, spolupracuje s desiatkami domácich i zahraničných dodávateľov kovaní a doplnkov. Vlani si rozšíril živnosť aj na výrobu týchto vecí, takže určitý sortiment dvierok, rúr a rámov budú robiť priamo v Rovnom.

Chýbajú mladí majstri

„Základným problémom je nedostatok kachliarov. Pobehal som celé Slovensko, aby som ich pribral do partie, ale ide už len o starých ľudí, ktorí nevládzu cestovať. Ešte dobre, že mám čiperného 73-ročného otca a brata, ktorí sa kachliarstvom zaoberajú celý život. Veď aj ja som to pochytil od nich, hoci pôvodne som počítačový technik.“

Bitalovci stávali v Belgicku, Rakúsku, Nemecku, Taliansku. Prenosné kachle z Madziny poznajú skoro v celej Európe. Veľa zákazníkov získavajú najmä na výstavách, na ktorých sa pravidelne zúčastňujú doma i v zahraničí. Najznámejší sú však v Českej republike, kde majú dokonca svoju vlastnú firmu.

Niet nad praskanie dreva v peci počas dlhých zimných večerov

Niet nad praskanie dreva v peci počas dlhých zimných večerov. Kachliar totiž nie je murár, a to si mnohí, ktorí o kurz prejavili záčiatočný záujem, nechcú uvedomiť. Pošlú ich sem obyčajne z úradov práce a prvé, na čo sa spytujú, je výška platu. Nezaujíma ich, čo všetko musia zvládnuť, aby sa stali skutočnými odborníkmi, ktorí až po rokoch praxe môžu dostávať zaslúženú odmenu.

Kachliar musí mať k tomuto remeslu predovšetkým vzťah, ale aj trocha výtvarného cítenia a fortieľ. Kachlica nie je obkladačka, ktorá je presná. Má toleranciu aj tri milimetre, ktoré musí vedieť kachliar precízne dorúsiť, aby jedna k druhej sadla. Pritom u Bitalovcov sa možno nielen vyučiť, ale aj bývať. Rekvalifikačný kurz predstavuje asi 1300 hodín a trvá približne jeden rok. Absolvent sa potom môže remeslu venovať samostatne, ale môže zostať aj vo firme, kde si ho s radosťou nechajú.

„Zo všetkých uchádzačov o kurz mám »najradšej« takých, ktorí ešte vo dverách žiadajú pre úrad práce potvrdenie o tom, že mi nevyhovujú alebo že je sem zlá dochádzka. O takých ani záujem nemám, len sa úprimne čudujem nášmu štátu, že takýchto lajdákov štedro podporuje.“

Prednosť klasike

BIJOZ nie je jediná slovenská firma, ktorá vám postaví kachle. Je však jediná, ktorá pracuje klasickým spôsobom - povedané jazykom kachliarov - na blate. Každý kus, ktorý postavia na mieste, je vlastne originálom. Preto je práve tento štýl stále viac žiadaný. Iné, predovšetkým západné, ale aj domáce firmy stavajú len z priemyselne vyrobených modulov. Na požiadanie postavia takto niektoré pece aj Bitalovci, väčšinu ich práce tvorí však klasika.

Hlavná sezóna sa vo firme začína v apríli a vrcholí v decembri, lebo na Vianoce sa už

Aj v týchto dňoch pracuje jedna partia pri Prahe a druhá neďaleko Opavy. Aby mohli uspokojiť viac záujemcov, ale aj preto, aby toto nádherné remeslo nakoniec nevymero, predložil Jozef Bitala v minulom roku na Ministerstvo školstva SR rekvizitný projekt, ktorý mu aj schválili.

Zatiaľ vyučil dvoch kachliarov, z nich 22-ročného Dana Baranca z Novej Bane považuje za skutočný talent. Kachliar totiž nie je murár, a to si mnohí, ktorí o kurz prejavili záčiatočný záujem, nechcú uvedomiť. Pošlú ich sem obyčajne z úradov práce a prvé, na čo sa spytujú, je výška platu. Nezaujíma ich, čo všetko musia zvládnuť, aby sa stali skutočnými odborníkmi, ktorí až po rokoch praxe môžu dostávať zaslúženú odmenu.

každý chce zohrievať pri novej peci. Vtedy Jozef Bitala utvára aj sedem partíí a nabera aj sezónnych pomocných pracovníkov. V zime, naopak, je práce menej a zákazník môže získať až dvadsaťpercentnú zľavu.

Okrem klasických prenosných sporákov, ktoré nachádzajú uplatnenie najmä v dedinských domácnostiach, vedú Bitalovci vyrobiť aj krásne kozuby a pece. Zákazník si vyberie podľa katalógu alebo mu postavia podľa vlastnej predstavy. Najdrahšie sú tzv. francúzske kozuby, ktoré robia v kombinácii s kameňom alebo mramorom a môžu vyjsť aj na 300 000 Sk. Naopak, jednoduchý sporák alebo piecku môžete dostať už od 15 000 korún. Výrobky z BIJOZ-u zohrejú v skromných dedinských domoch, ale i majiteľov honorených víl, rodinných domov, luxusných horských chat i reštaurácií.

Teplá voda zdarma

V jednej miestnosti ma zaujala zvláštna nádob. Vraj medovec, príznačnejší je však český názov - kamnovec. Je to perfektná vecička celá z medi, ktorá výborne poslúži najmä chatárom a chalupárom, ktorí nemajú elektrický bojler. Medovec sa vloží do sporáka a naplní 40 litrami vody, ktorá sa kúrením zohrieva. Manipulácia je jednoduchá, lebo zariadenie má točku ako sud na pivo. Keď sa teplá voda minie, medenec sa znovu naplní.

Zručnosť starých majstrov je nenahraditeľná...

Do všetkých pecí a kozubov možno vložiť aj vyhrievacie teleso, ktoré prostredníctvom radiátorových článkov dokáže vykúriť aj niekoľko poschodí za veľmi úsporných podmienok. Variácií je však niekoľko. V poslednom čase sú napríklad čoraz väčšími žiadané kachle s lôžkom, ako si mnohí pamätajú z detstva. Okrem toho, že sa dá na nich hore na mäkkej kožušinovej výstieľke pekať „polebedí“, dolu na platni sa dajú opekať huby, piecť lokše a v rúre sa sušiť hrušky, slivky, jablčka.

Keby bolo takýchto pecí viac, možno by sme dnes nemuseli tieto u nás tradičné pochůvky dovážať za drahé peniaze zo zahraničia.

(mz)

Snímky archív

PAMÁTKY NA VÝSTAVIŠTI

Lipský veletrh Denkmal ukázal mnoho, nicméně specifika instalací v historických budovách jakoby opomněl

Zaměřením unikátní veletržní podnik na lipském výstavišti – DENKMAL, podpořený patronací UNESCO, orientuje pozornost na stavební odkaz minulosti, tedy na programy péče o historické stavební objekty, jejich opravy a odbornou údržbu, směřovanou k obnově funkčnosti, odpovídající dnešním nárokům. Přehlídka se konala ve dnech 25. až 28. října.

V širokém spektru se zde ukázali výrobci, zástupci často rukodílných stavebních řemesel, stejně jako instituce, dohlížející na urbanistická, ekologická a kulturněhistorická kritéria, která jsou u daných staveb mimořádně naléhavá. Jak mezi vystavovateli udávali tón vystavovatelé němečtí, není bez zajímavosti, že často se výstavně prezentovala odborná pracoviště z magistrátů, zemí, i úrovně spolkové. O podílu subjektů architektury nemusí být řeč. K expozicím. Vedle příspěvků stavebním technologiím a řemeslům jsme viděli spektrum exponátů k aplikaci stavební chemie, likvidaci vlhkosti v objektech, k posilování statiky objektů, ale i zacílených k detailům památkových staveb. Od nábytku, přes zvonářství, kamnářství, osvětlení, vitráže, po ozdobné mříže a kamenické produkty, dílem z nabídky restaurátorů a dílem z nové výroby.

Objevíme nové směry podnikání. Jedna z účastnických německých firem vytváří jakousi „banku“ historických dlaždic a kachlí ... lidé nahrazují poškozené kusy v sestavách. A podle slov reprezentantů, firma umí uspokojit zájem poptávky v 80 % případů. Jiné setkání na stánku historického dveřního kování. To jako hobby sbíráte originály nebo vyrábíte podle starých předloh nové kusy?, ptal jsem se informátora a vystavovatele v jedné osobě. – Možná to překvapí, ale já se sortimentem starých zámků, dveřních západek, klik, pantů, závor, kovářských hřebů zcela vážně podnikám. Ty věci vyhledávám, kupuji a zase prodávám, což ilustroval na příkladě masivního (avšak nikoliv zámeckého) dveřního zámku, k němuž mi na přímý dotaz prozradil i cenu. Určitě 500 DM.

Přehlídku Denkmal, která nevynechala ani bohatou ediční činnost k tématu, je určitě třeba vnímat v kontextu s jinými specializovanými lipskými expozicemi (např. Dach, Wand). Přesto se vyskytl okruh, který na Denkmalu vyzněl jako obsahový dluh. Když pomíneme vystavená secesní litinová umyvadla, sloupy pseudoplynového osvětlení, jen okrajově a výjimečně se prezentace dotkly volby a umístění rozvodných sítí, moderních provozních i koncových zařízení, spojených s využitím médií a podmíněných právě instalacemi. Přitom zvláštní nároky historických staveb jsou nablédni.

A další, snad obecněji platná poznámka, inspirovaná návštěvou. Vzhledem k bohatství stavebních památek na našem území, se dala předpokládat pozornost českých odborníků. Doceněním příležitosti si nejsem jist. Mezi vystavovateli, a v tom i na příružené akci Regio, bylo jedno společné zastoupení, skromný stánek Muzea hl.m.Praha a z kategorie potenciálních exportérů účast kovolijecské firmy z Brna. Ta přivezla pěknou expozici. Evidentně výraznější národní zastoupení bylo patrné u Ruska, Litvy, Estonska, Polska, Maďarska, relativně i u Slovenska a USA. Že by ČR „památkový potenciál“ vyčerpala na hannoverském Expo? Světová výstava však pro odborníky určitě koncipovaná není.

INOVACE STARÉHO ZNAMENÁ REHABILITACI

Jakkoli jsou následující řádky věnovány opravě kamen, doménou firmy Bijoz je sestavování nových. Potom může výstup vypadat třeba takto.

Dnešní doba je nápadná paradoxy. V hektice směřování k vyšším technickým metám lidé dávají dohromady staré automobilové veterány, instalují si a reinstalují lampová rádia, sbírají secesní emailové štyty nebo si zakládají na kolekcích shromážděných deskových fotoaparátů. Imponuje retro, a jak trh doslova denně přichází s výkřiky uživatelského pokroku, rádi se k retrospektivě uchylujeme dokonce i při vybavování domácností užitečnými předměty.

Současní teenegři v džínách „pěstují“ vedle počítačů a mobilů a dokonale nainstalovaných Hi-Fi zařízení také swingové melodie, znějící z oškrábaných šelakových gramodesek a hlas zkrslujících mikrofonů. Opotřebenost je „in“, záruční novost předmětů by uživatele diskvalifikovala.

Je zde i praktičtější návrat. V době přímotopů, plynového i petrolejového topení, elektrických krbů a výkonných kombinovaných kotlů centrálního vytápění napadne myšlenka na rekonstrukci odstaveného kachlového sporáku na chalupě. Patří do téže kategorie, jako kávomlýnek nebo žehlička – cihlička, tudíž spekulujete, kde byste dnes našli odborníka „přes kamnářskou hlínu a šamot“. Problém první – poradit si s propálenými – 75 cm dlouhými pláty. Problém druhý, kdo vám ta kamna zinstaluje? I tady se nabízí řešení. Můžete se obrátit třeba na vsetínskou firmu BIJOZ Jozefa Bitaly (jednu z filiálek má i na žižkovské Koněvodě ulici). Ta jednak staronové sporáky a krby staví, jednak provádí i složitější opravy. Dokáže zřítit kamna klasickou, dnes již mnohdy zapomenutou kamnářskou technologií. Výsledek je zlepšen tím, že občas firma do postupu promítne soudobé technologické prvky, například založí vám do topeniště šamotové desky. Ale základem zůstává kamnářská hlína. Jediné úskalí v jednání s firmou se může objevit při hledání oboustranně přijatelného termínu, protože v době dálkových vytápění, topidel na nejruznější paliva i přímotopů poptávka po kamnech z časů našich babiček roste a dodavatelská firma je tak na rozhraní. Ve chvíli, kdy už si říkáte, že slyšíte jen samá těšínská jablůčka, což je vám houbelec platné, přijmete zprávu, že kamnáři přijedou. Ještě před zimou se tedy naděje, že teplo z kachlí bude opravdu sálat, že původní tály již nebudou připomínat skateboardovou rampu pro sádrové trapasíky. Bude opravdu slavnostní chvíle, až znovu zapraská dřevo v topeništi a po opravě ohřejete vodu v instalovaném kamnovci, a to nemluvě o svátku, kdy vaše polovička vyjme z trouby plech domácích tvarohových, švestkových nebo makových buchet. Staré věci i s jejich nedokonalostí znovuobjevujeme. Vracíme se k nim, a proto budí chválena práce a instalační schopnost našich předků, ale i těch, kdo jejich fortel ještě nezapomněli.

Recept na mazanici k vymazání kamen:

Je na místě poopravit názor, že k danému účelu se hodí každá tzv. těžká hlína. Ta správná musí být především vždy silně jílovitá, a dalším předpokladem je, aby byla „odpočinutá“ na vzduchu. Jejím ideálním zdrojem bývají proto nevyčerpaná složiště starých cihelen. Opravujeme-li topeniště nebo podplátové plochy, k přípravě mazanice použijeme jako nejvhodnější drobné kousky hlíny, které zalijeme vodou a necháme alespoň tři hodiny máčet. Poté doplníme přesátým pískem v poměru 1 : 1 a důkladně promícháme. Vzniklé bláto se na vymazávané plochy nanáší buď mokrou dlaní nebo mokřím hadříkem. Po dokončení práce nezapomeňme, že mazanina se musí předtím než roztopíme zrenovovaná kamna naostro, zbavit vody a vlhkosti. Je nutné tedy ponechat čas, aby mohla postupně (přibližně po čtrnácti dny) vysychat. Pokud bychom postup nedodrželi, dílo by popraskalo. Dodaná hlína by se po předčasném tepelném nárazu vydrolila a naše snažení dospěl k provozuschopnému sporáku nebo pokojovým kamnům by se minulo se zamýšleným účinkem.

Prvé kozuby sa v Európe začali stavať približne v desiatom storočí nášho letopočtu a postupom času sa zdokonaľovali ako po funkčnej, tak i po estetickej stránke.

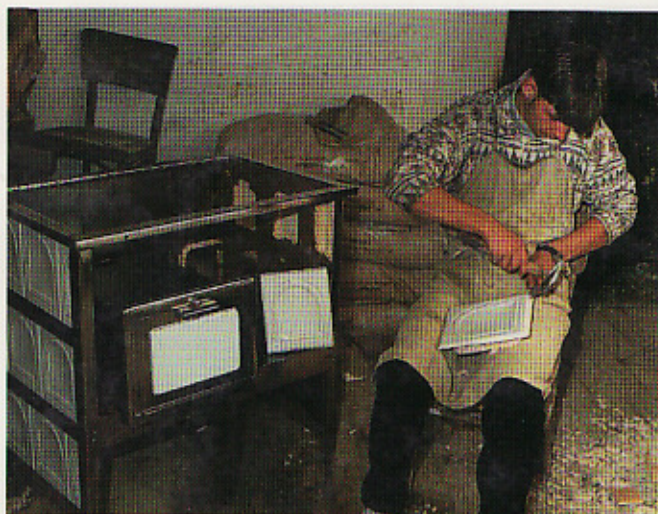
Neskôr sa v chudobnejších rodinách stavali murované pece, alebo sporáky, vystavané z tehál alebo iných komponentov a „ohodené“ maltou. V zámožnejších rodinách mali i veľké kozuby, či už z kachlíc, mramoru, alebo inak štukatérsky upravené. Kozuby a pece viac ako na estetické účely slúžili na vykurovanie miestností, na varenie a pečenie či na zohrievanie vody. Pece a sporáky boli stavané tak, aby sa v nich dal v rúre piecť chlieb, lepšie povedané niekoľko chlebov

naraz a aby sa na platni dalo variť a na prípecku polihovať. Tzv. izbové pece sa rozohrievali pomalšie, ale po naakumulovaní držali teplo až do nasledujúceho dňa. Pri kozuboch bola tepelná účinnosť už slabšia, pretože spotrebovali viac dreva a ich výhrevnosť bola nižšia.

Tradičné kachľové pece si dnes opäť získavajú svojich priaznivcov, čo v praxi znamená, že kachliarske remeslo tak skoro nezanikne. Pokiaľ je zákazník náročný na estetickú stránku, môže si

vybrať napríklad murované kachle, ktoré odborníci postavia tak, aby vhodne dopĺňali interiér. Napriek tomu, že niektorí výrobcovia ponúkajú tzv. okalibrované kachlice, takže ich kachliari už pri stavbe pece nemusia obrusovať, musí byť majster kachliar znály svojho remesla do detailov. V západoeurópskych krajinách patria krby a pece postavené starým klasickým spôsobom medzi posledný trend, hoci práve v týchto krajinách je množstvo firiem, ktoré prefabrikované krby a

Mu
de

patinované čestvo

kachle, prípadne ich komponenty ponúkajú. Zákazníci už netúžia po dokonale rovných stenách a plochách, ale chcú, aby ich krb či kachle boli „živé“, kovanie patinované a kachlice mali drobné trhlinky, tzv. hárys, ktoré vznikajú pri dlhoročnom používaní kachiel.

Starému kachliarskemu remeslu sa už dnes rozumie málokto a na Slovensku sa mu venuje relatívne málo firiem. Postavíť klasický sporák či pec alebo zreštaurovať starý murovaný sporák je rozhod-

ne ťažšie ako skladať z modulov - kachliar musí vedieť presne určiť ťahy - priechody a ovládať množstvo iných technických detailov. Každá pec alebo kachle práve vďaka tomu, že sa v nich kúri a nastávajú tu vysoké teplotné rozdiely, „pracujú“, s čím sa musí pri stavbe pece rátať. Vyučiť sa kachliarskemu remeslu nie je jednoduché a chce to svoj čas. Firma BIJOZ v Bytči má zatiaľ ako jediná akreditáciu udelenú Ministerstvom školstva SR na uskutočňovanie rekvalifikač-

ných kurzov a výučby kachliarstva. Na zvládnutie náročného kachliarskeho remesla potrebujú účastníci kurzov približne rok.

Klasické kachliarske remeslo má však dnes, predovšetkým v zahraničí, zlaté dno a je veľmi vyhľadávané. Ľudia si znova uvedomili, že oheň v interiéri má svoje neopakovateľné čaro. Napokon - aj Popolvár opustil svoje teplé miestečko na peci až vtedy, keď mal svoj kráľovský úrad istý. □

KACHĽOVÉ PECE IDÚ OPÄŤ DO MÓDY

BÝVAJTE V PRÍJEMNEJ KLÍME KACHĽOVEJ PECE

VIETE, ŽE PRAVÁ KACHĽOVÁ PEC VYŽAROVANÍM TEPELNÉHO ŽIARENIA PODOBNÉHO SLNKU LIEČI PRECHLADNUTIE A NÁDCHU, BEZPRAŠNÝM IONIZOVANÝM A VLHKÝM VZDUCHOM POMÁHA ASTMATIKOM A ALERGIKOM, IONIZÁCIU VZDUCHU UVOĽŇUJE STRES A NAVODZUJE DUŠEVNÚ POHODU A ZMIERŇUJE REUMATICKÉ ŤAŽKOSTI, LEBO NEVYTVARÁ V MIESTNOSTI TEPELNÉ ZÓNY? O KACHĽOVÝCH PEČIACH SME SA ROZPRÁVALI S PÁNOM JOZEFOM BITALOM.

KLASICKÉ KACHĽOVÉ PECE BOLI ZREJME V MINULOSTI NA SLOVENSKU NAJROZŠÍRENEJŠÍM VYHRIEVACÍM TELE-SOM, AKO JE TO DNES? DOSTÁVAJÚ SA KACHĽOVÉ PECE OPÄŤ DO MÓDY? JE O NE VÄČŠÍ ZÁUJEM NAPRÍKLAD AJ PRETO, ŽE PLYN A ELEKTRINA BUDÚ ZREJME STÁLE DRAHŠIE? VRACAJÚ SA LÚDIA OPÄŤ VIAC KU KLASICKÉMU KÚRENÍU DREVOM?

Áno, o pece je stále väčší záujem. Pre zaujímavosť uvádzam, že napríklad v Rakúsku či v Nemecku, kde pece často robíme si Rakúšania nedávajú postaviť teplovzdušný krb, ale prikláňajú sa LEN k stavbám klasických pecí.

AKÉ SÚ NAJDÔLEŽITEJŠIE DÔVODY, PREČO SA KACHEOVÁ PEC OPLATÍ AJ DNES.

Medzi hlavné výhody kachľovej pece patrí minimálna spotreba paliva - nakladanie do pece stačí každých 12 hodín, po 15 kg, t.j. spálenie 30 kg dreva denne, ale výhoda je aj nenáročná obsluha. Stačí večer naložiť do pece a pahrba vydrží až do rána, ráno znovu naložíme 15 kg dreva a pahrba vydrží až do večera, a tento cyklus sa stále opakuje. Treba podotknúť, že kachľová pec je už po jednom zakúrení naakumulovaná, a ak sa náhodou prestane nakladať, tak táto pec drží teplo aj po jednom dni. Kachľové pece sú preto vhodné do trvalo obývaných domov. Kachľová pec sa považuje ako najzdravšie médium na vykurovanie, vhodné pre alergikov, vhodne pôsobí proti stresu, je vhodná na chrbticu - pri bolesti krížov je možné dobré vyhriatie chrbtice pri opretí sa o pec. V miestnosti, kde je kachľová pec je teplota vzduchu dobre vyvážená rovnako pri podlahe i pod stropom, naopak pri teplovzdušnom kúrení - krbové vločky, horúci vzduch je hore a dole pri podlahe je zima. Pri radiátoroch máme zase v izbe suchý vzduch. Čiže pri kachľovej peci nie sú ani časové výkyvy teplôt, ani rozdielne teploty v miestnosti. Pri správnej funkcii kachľovej pece, keď sa spaľuje drevo je možné mať aj otvorené dverka, čím sa nám navodí romantický pocit ako pri otvorenom krbe. Samozrejme po spálení tohoto dreva treba dverka zatvoriť, aby nám kachľová pec vydržala dlho naakumulovaná. Teplá naakumulovaná kachľová pec vyžaruje najzdravšie teplo, ktoré je odovzdávané oveľa kvalitnejšie ako pri teplovzdušnom kúrení, alebo radiátorovom kúrení. Vzhľadom na veľkú úsporu paliva, máme ušetrené aj financie. Nemusíme mať teda drahé kúrenie, drevo sa dá zatiaľ zohnať aj lacnejšie, a nehrozí nám vplyv zvyšovania cien energií.

AK SA ČLOVEK ROZHODNE PRE KACHEOVÚ PEC, S ČÍM MUSÍ RÁTAŤ?

V kachľovej peci sa treba v prvom rade naučiť kúriť, nie je preto vhodné kachľovú pec umiestniť do objektov, ktoré sa prenajímajú. Vzhľadom na to, že by sa nemusel dodržať postup správneho kúrenia, mohli by vzniknúť určité škody.

AKÉ SÚ JEJ NEVÝHODY?

Kachľová pec má nevýhodu, že nie je možné zrealizovať rozvody po iných vzdialenejších miestnostiach. Táto nevýhoda sa ale dá z časti nahradiť tým, že ak máme kachľovú pec postavenú niekde v strede domu v priečke viacerých miestností, môžeme vyhrievať i ďalšie miestnosti tak, že pec bude vystupovať cez priečku do ďalšej izby, a ďalšia časť prípecku bude prihrievať i ďalšiu miestnosť.

INVESTÍCIA DO KACHEOVEJ PECE NIE JE NAJMENŠIA, AKÉ SÚ JEJ CENOVÉ VARIANTY?

Investícia je zatiaľ na našom slovenskom trhu rozdielna, ceny sa pohybujú v základe orientačne od 100 tisíc do 500 až 700 tisíc slovenských korún. Záleží od dodávateľov. Je možné dať si postaviť pec i samostatným „kachliarom“ za 60 tisíc, ale môže sa stať, že materiál nebude taký pekný, alebo presný, ako pri drahšej peci. Samozrejme aj lacná kvalitne postavená kachľová pec môže splniť takú istú funkciu ako aj tá najdrahšia.

ZREJME VŠAK IDE O INVESTÍCIU NA NIEKOLKO DESAŤROČÍ. KOľKO VYDRŽÍ DOBRE UROBENÁ KACHEOVÁ PEC BEZ TOHTO, ABY SME DO NEJ MUSELI ČOKOLVEK INVESTOVAŤ?

Záleží najmä na tom aká je jej obsluha. V kachľovej peci sa má kúriť suchým drevom, napríklad bukom, alebo iným druhom

dreva. Mokrým drevom sa pec rýchlo zanáša, treba ju často čistiť a samozrejme čistiť aj komín. Mokrú drevo nemá ani takú veľkú výhrevnosť ako suché. Čiže drevo by malo byť minimálne jeden rok sušené na voľnom priestranstve, respektíve dva roky. Pec treba čistiť aj vo vnútri, aby sa nepoškodila a nedymila. Pec by mohlo roztrhnúť v dôsledku zanesených ťahov. Pece môžu vydržať i desaťročia od 10 do 100 rokov, ale podstatné je, ako sa v nej

kvalitne a často kúri, akým palivom (iné agresívne palivo - napríklad uhlie znižuje životnosť pece). Rovnako je dôležité nedávať do pece iné zápalné látky, škrupiny z orechov (obsahujú oleje, pec môže vybuchnúť, alebo sa môže poškodiť). Ťažká pec by mala vydržať viac ako pec ľahká. Je to z toho dôvodu, že ľahká pec je menšia a teplota kachlíc je okolo 100°C, tým sa kachlice dosť prehrievajú a znižuje sa ich životnosť. Pri ťažkej peci je cesta spalín vo vnútri dlhšia, pec má na plášti menšiu teplotu a tým aj materiál nie je teplotne namáhaný. Samozrejme ovplyvňuje to aj viac iných faktorov.

MÔŽE SA VÔBEC KACHĽOVÁ PEC POKAZIŤ?

Môže, ako som už spomínal, keď sa nevyčistia kanále od sadzí, pec nemá dostatočný ťah, bude dymiť, alebo sa môžu roztrhnúť kachlice medzi sebou. Taktiež do ohniska nie je vhodné prudko hádzať polená, musia sa iba pomaly klásť, aby sme nepoškodili ohnisko. Ak má pec nejaké klapky na rozkurovanie, alebo škrtenie spalín, treba ich používať podľa návodu.

KEĎ SA ROZHODNEM PRE KACHĽOVÚ PEC AKO MÁM POSTUPOVAŤ? NA KOHO SA MÔŽEM OBRÁTIŤ, AKÉHO MAJSTRA OSLOVIŤ?

V každom prípade sa treba obrátiť len na KACHLIARA. Na Slovensku je veľa rôznych firiem ktoré stavajú krby, ale podotýkam, že krbári nemusia vôbec vedieť stavať kachľovú pec. Kachľová pec a krb sú po technickej stránke maximálne odlišné, a majster ktorý stavia krby nemusí vôbec nič vedieť o kachľovej peci. Pre zaujímavosť chcem uviesť, že na Slovenku sú i KACHLIARI odlišní. Stavba kachľovej pece môže byť originál, alebo môže byť aj stavba kachľovej pece modulovej od výrobcu, kde sú stanovené určité postupy prác s modulmi, a ak sa kachliar naučí stavať iba modulové pece, vôbec nemusí vedieť postaviť pec klasickú. Klasická pec je náročnejšia na stavbu ako u nás nazývaný tzv. modulový systém. Samozrejme vznikajú konkurenčne rozdielne názory a niektorí propagujú svoj zahraničný modulový systém, ktorý stojí od 400 tisíc vyššie za najlepší. Originál kachliari, čo ešte nevymreli, a vedia stavať klasickou technológiou majú názor, že tieto pece sú kvalitné a cenovo prijateľné. Ja osobne si tiež myslím, že klasická pec je lacnejšia a nahradí technicky drahý modulový systém pece. Dokonca tieto drahé modulové systémy sa nedajú rozobrať, robia sa na takom šamote, že keby vznikla nejaká porucha, treba celú pec rozobrať, pričom by vznikli aj veľké materiálne škody.

AKO DLHO PŘIBLIŽNE TRVÁ STAVBA PECE?

Stavba takejto pece trvá okolo 5 až 10 dní, záleží od jej veľkosti a náročnosti. Kedysi sa robili hranaté tvary, ktoré boli menej náročnejšie na prácu, teraz sa ale robia pece rôzne členité, omietacie, kombinované, a to je dôvod aj na vyššiu cenu kachľovej pece.

MÔŽE MAŤ ČLOVEK KACHĽOVÚ PEC AJ V PANELÁKU?

Môže byť i v paneláku, ale záleží na tom, akú ťažkú pec si dovoľme stavať na poschodí. Samozrejmosťou pece v paneláku musí byť ešte komín.

JE KÚRENIE V KACHĽOVÝCH PECIACH DREVOM NAOZAJ TAKÉ ZDRAVÉ AKO SA HOVORÍ? A PREČO?

Áno, pec do priestoru vyžaruje záporné ióny, ktoré pôsobia kladne na zdravie človeka. Pri kachľovej peci sa cítime lepšie.

KEBY SOM CHCEL S KACHĽOVÝMI PECAMI VYKÚRIŤ DOM S OBYTNOU PLOCHOU 100 M², S AKÝMI VÝDAVKAMI NA DREVO MUSÍM POČÍTAŤ NA JEDNU ZIMU? ASI KOĽKO DREVA BUDEM POTREBOVAŤ?

Na pec sa stanovuje výkon a účinnosť, to znamená, že každá pec sa líši výkonom, a inými technickými vlastnosťami. Záleží aj na tom aký máme dom, výhodnejší je zateplený. Na základe všetkých informácií vypočíta architekt, alebo kachliar straty v kW, a podľa toho sa postaví pec podobná uvedenému výkonu, ktorý sa požaduje. Ak sú straty napríklad 4 kW, tak sa doporučí pec 5 kW, vzhľadom na to, že treba rátať s určitými stratami. Potom by mal kachliar na základe tejto informácie dimenzovať pec v daných kW. Určite je prospešná dlhoročná skúsenosť - rutina kachliara. Pre zaujímavosť uvádzam údaje, ktoré zvyšujú výkon pece, alebo môže byť jednoduchým návodom „bez záruky“.

- Ak má byť pec výkonná, potrebujeme k nej aj väčší priemer komína.
- Čím väčšie ohnisko, tým väčší výkon. Upozorňujem však, že treba brať do úvahy aj iné faktory, nie je to tak, že niekto zhotoví veľké ohnisko a už je automaticky aj väčší výkon pece.
- Čím je väčšia plocha kachlí, tým môže byť aj pec výkonnejšia (ale záleží na tom ako je zhotovená, lebo aj väčšia plocha kachlíc môže byť menej teplejšia, ako menšia plocha. To záleží od ohniska, hrúbky ťahov, a podobne.)
- Väčšou spotrebou paliva sa môže tiež zväčšovať výkon pece. Spotreba paliva pri peciach je rôzna, treba počítať so spotrebou od 10 kg do 40 kg priemerne denne.

AKÉ DREVO JE DO KACHLOVEJ PECE NAJLEPŠIE?

Dvojočné suché, buk, dub a podobne.

AKO JE NAJLEPŠIE ROZKUROVAŤ? ČO SI MYSLÍTE O „MODERNÝCH“ SPÔSOBOCH? ZÁPALNÝCH KOCKÁCH, LIEHU...

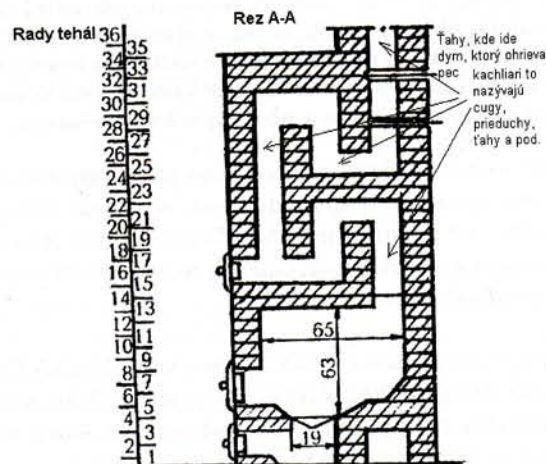
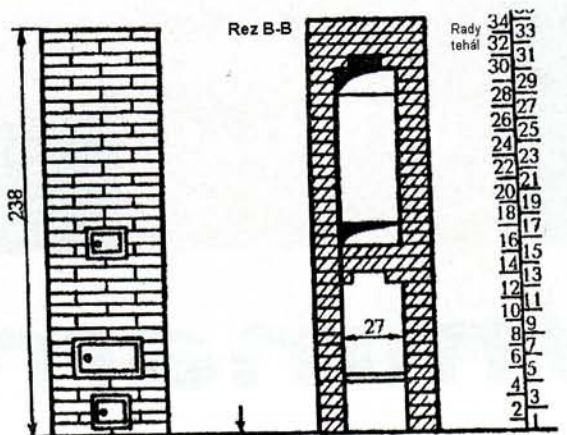
Najlepšie je rozkurovať klasicky, bez liehu, chemikálie môžu zanášať komín a môže hroziť výbuch pece.

AKÉ BEZPEČNOSTNÉ PARAMETRE MUSÍM PRI KACHLOVEJ PECI DODRŽAŤ?

Nemala by byť pri nej drevená podlaha a blízko posteľe, musí byť pri nej kovová predložka. Pec nemôže byť v blízkosti dreva, najlepšie je, keď je pred ohniskom nehorľavá podlaha, šírky od 50 cm. Pri stavbe pece na stenu, kde je drevo je potrebné zhotoviť dôkladnú izoláciu. Odporúčal by som iba skúseného kachliara! Pec má teplotu na vonkajšom plášti - kachliciach cca od 50 do 100°C a je treba vedieť, ako môže táto teplota vplývať na horľavé látky. Kachľová pec má podľa mňa nižšie nároky na bezpečnosť ako napríklad krbové vložky, ale to nie je dôvod, aby sme pri jej stavbe venovali menší význam požiarnej bezpečnosti.

Rád by som čitateľov upozornil ešte na jednu podstatnú informáciu. Na trhu niektoré firmy poskytujú informácie, že ak máte obloženú krbovú alebo pecovú vložku kachlicami už máte kachľovú pec. Pozor, kachľová pec to môže byť, ale teplovzdušná, ako aj krb môže byť teplovzdušný, ale to už nie je tá pravá kachľová sálavá pec. Veľa zákazníkov to ešte nevie, a naletia informácii, že keď si obložia vložku kachlicami už je všetko OK, respektívne také, ako kachľová pec, ale nie je to pravda. Aj po postavení tejto pece sú zákazníci v omyle, lebo v živote nemali pravú kachľovú pec, a tým pádom to nevedia posúdiť a rozlíšiť, čo dáva sálavá pec a čo dáva teplovzdušná pec. Sú to dve rozdielne pece! Aj keď sú na prvý pohľad postavené rovnako.

Za rozhovor ďakujeme pánovi Jozefovi Bitalovi.
<http://kachliar.sk>

Nie sú peciváli

Kachliar JÁN BITALA starší
naučil synov tradičnému remeslu.

FOTO: ARCHÍV J. B.

Bratov Bitalovcov prezývajú ich kolegovia od fachu **KACHLIARSKYMI DINOSAURAMI**. Vytrvalo totiž razia cestu klasickej výrobe kachlí.

Stará peciar Ján Bitala do konca svojho života pokojne ignoroval pesničku Pec nám spadla. Jeho dvaja synovia zostali starému remeslu verní a ich pece len tak nespadnú. A ako vravieva-

jú, neboja sa konkurencie, ktorí si sami vychovali.

Prázdniny v dielni

„Tatko sa vyučil u nemeckého majstra Vincenta Fridricha a v ro-

Vzácná chvíľa, keď sú bratia JÁN a JOZEF BITALOVCI spolu. Inak sú pracovne rozlietani.

FOTO: IVAN PASTOR

V tejto peckve pečú chlieb.

FOTO: IVAN PASTOR

JÁN má na starosti výučbu rekvafikantov.

FOTO: IVAN PASTOR

ku 1944 získal výučný a tovarišský list. Celý život staval kachle,“ vysvetľuje Jozef Bitala (45). Otcovo remeslo postupne pohltilo aj ich, vyrastali doslova pri peci. „Odmaľka som trávil každé prázdniny

v jeho dielni. Osekával som kachlice. Aj mi bolo niekedy ľúto, že sa nemôžem hrať s chlapcami, ale otec mi za celé prázdniny dal päťsto korún, čo vtedy nebol malý peniaz,“ hovorí s úsmevom.

Podobné detstvo prežil aj jeho o desať rokov starší brat Ján. „Bol som malý chlapec, ale v lete som nešiel do pionierskeho tábora. Tatko ma zobral so sebou, raz som podával tehly, raz

osekával. Neskôr, ako druhák v učilišti, som už sám staval kachle,“ spomína pri osekávaní kachličiek a dodáva, že za tie desiatky rokov, čo remeslo robí, môže sekať poslepiačky. „Aj ▶

Pec, ktorú sa rekvafikanti učili stavať, teraz slúži ako vzorkovnica.

FOTO: IVAN PASTOR

„NEŠLI SME DO PIONIERSKEHO TÁBORA, ALE DO DIELNE OSEKÁVAŤ KACHLICE.“

► futbal by som pri tom mohol pozerat,“ smeje sa.

Kachličky netmelia

Keďže pece a sporáky stavajú starým klasickým spôsobom, musia každú kachľu osekávať ručne a hrany obrúsiť brúsňom kameňom. Všetko záleží na šikovnosti, kedysi stála jedna kachlička päť korún, teraz štyristo. „Niektorí kachliari dávajú kachličky jednu k druhej a potom škáry vytmelia. Lenže potom treba pec každé dva roky pretmeliť. My netmelíme, kachlice k sebe dosadnú tak, že medzi ne nevezie ani žiletka. My robíme na doraz a pri práci sa nesmieme unáhliť, lebo by sa nám to vypomstilo,“ vysvetľuje Ján Bitala.

Postaviť dobrú pec je hotová veda. Teplý vzduch musí prúdiť tak, aby nešiel priamo do komína, ale zohrial rúru rovnomerne. Inak by tam boli, ako hovoria kachliari, hluché miesta. Ján

vraví, že malé kachle pokojne postaví za deň. Začne ráno o ôsmej a večer ich má hotové.

Starí tvrdohlavci

Bratia podnikajú osemnásť

rokov, šéfom firmy je Jozef. Začiatky boli neľahké, ale zvládli to. „Začínali sme v jednej dielni, kamarát ma vtedy zobral do Čiech na výstavu Zem živateľka. Tatko spravil tri pece,

FOTO: IVAN PASTOR

„Naša pec, keď sa rozohreje, vydrží hriať aj dvanásť hodín,“ tvrdí JOZEF BITALA.

FOTO: IVAN PASTOR

Kachličky sa lepia peciarskou hlinou zmiešanou s pieskom. Samotná hlina by popraskala.

FOTO: IVAN PASTOR

Zlepené kachličky potom ešte spoja drôtenou svorkou.

aby sme mali čo vystaviť. Predal som ich a hneď som mal aj niekoľko zákaziek," hovorí Jozef.

Dnes má firma pobočku v Púchove, Bratislave a dokonca aj v Rakúsku. Jozef sa smeje, že keď mal kedysi vo firme starých kachliarov, neraz vznikol problém, že prehovorili zákazníka na hranatú pec, aj keď chcel inú. „To preto, že boli také pece naučení robiť. Musel som potom dať zákazníkovi zľavu, že sa zmenil tvar. Ale vyučili sme si svojich a bolo po probléme," pokračuje. Zaúčajú totiž rekvalifikantov z celého Slovenska a niekedy aj z Česka, ktorých má okrem roboty na starosti starší Ján, vyučený kachliar. Naučí ich základ a potom idú na zdokonalenie s kachliarom do terénu. „Nie každý učeň sa uchyťí. Keď sem prídu, hneď viem, ktorého to baví. To vidieť pri robote," tvrdí Ján.

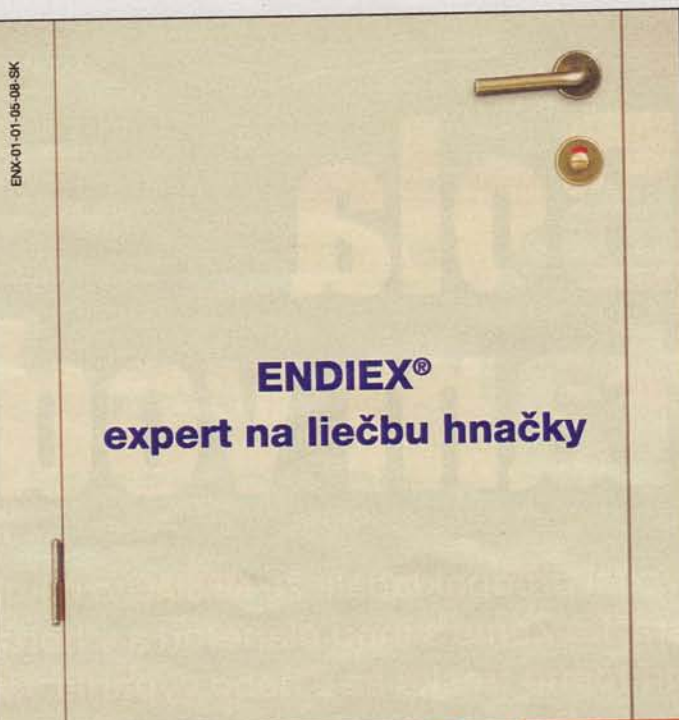
Remeslo nezaniká

„Tatko nás neraz ‚cepoval‘, aby sme to robili inak, a nie tak, ako sme chceli. Bol už starý a neveril novým trendom. Aj s bratom občas mávame debaty. Napríklad, či postaviť sporák s klasickými kachľovými rohmi, alebo ho dať do rámu, čo je jednoduchšie. Vieme sa aj pochytiť, ale to si potom vysvetlíme," hovorí Jozef. Vždy však rešpektuje želanie zákazníka, a ak treba, príde na obhliadku aj trikrát.

Starý peciar Bitala zomrel pred šiestimi rokmi. Tradičný spôsob stavania pecí však jeho smrťou nezanikol. „Naše deti si to vyskúšali, ale veľmi ich to nechytlo. Bývalí učni sú našou konkurenciou, ale to vlastne ani konkurencia nie je. Občas aj sami volajú, keď potrebujú poradiť. Sú roztrúsení po celom Slovensku, som rád, že remeslo nezaniká," dodáva.

DAN HIMIČ

INZERČIA ZV2538

Na účinok Endiexu® sa môžete spoľahnúť, či už vás hnačka trápi doma alebo napríklad počas exotickkej dovolenky. Obsahuje účinnú látku nifuroxazid, ktorá je šetrná k črevnej mikroflóre, a vďaka svojmu zloženiu je vhodný pre deti už od 6 rokov.

Liek na vnútorné použitie. Obsahuje nifuroxazidum. Pred použitím si pozorne prečítajte príbalovú informáciu pre používateľov.

www.endiex.sk

ZENTIVA

Kachľové pece sú „in“, ale kachliarov je málo

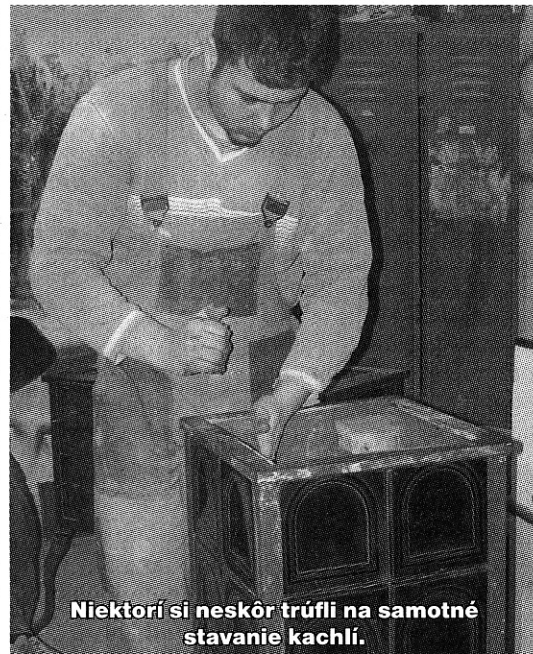
Združenie Cech kachliarov a krbárov Slovenskej republiky pôsobí v Bratislave, ale aj vo Veľkom Rovnom. Keďže pravých kachliarov je na Slovensku málo, v tomto spolku robia všetko preto, aby „nevymreli“. Dokonca ponúkli vo Veľkom Rovnom zadarmo prax študentom zo Združenej strednej školy obchodu a služieb v Kežmarku.

„Kachliarstvu sa venujeme už dlhšiu dobu. Je to rodinná tradícia. Otec bol kachliar, brat je kachliar a aj sa venujem tomuto remeslu,“ hovorí Jozef Bitala z firmy Kachliarstvo a krby vo Veľkom Rovnom, v ktorej študenti absolvovali dvojtzáňovú prax. „V školstve existuje remeselný odbor Kachliar, v ktorom musia byť žiaci vyučení. Ale s tým je problém. Nemajú si totiž kde urobiť prax,“ pokračuje J. Bitala a zároveň tvrdí, že veľa študentov má vyučné listy, podľa ktorých sú kachliari, ale v skutočnosti dokážu stavať len krby. „Aj keď je kachliarstvo s krbmi spojené, predsa len má od neho dosť ďaleko.

Stretol som sa so žiakmi, ktorí vyštudovali kachliarstvo. Chcel som ich zobrať do práce, ale nevedeli kachle stavať ani rekonštruovať.“ Keďže spoločnosť Cech kachliarov dostala od Ministerstva školstva Slovenskej republiky povolenie na prevádzanie rekvalifikačných kurzov, rozhodla sa, že pomôže študentom, ktorí sa učia tomuto remeslu. „Chalanov z Kežmarku učime vo Veľkom Rovnom bezplatne, zabezpečili sme im aj zdarma ubytovanie. Sú to žiaci druhého ročníka. Prišli sem na dva týždne, ale môžu sa vrátiť a urobiť si prax na celé tri roky. Snažíme sa im touto cestou pomôcť. Lebo

dokonca ani starí kachliari im nevyjdú v ústrety. Boja sa budúcej konkurencie,“ vysvetľuje Jozef Bitala a zároveň neskrýva rozhorčenie nad prístupom iných firiem, ktoré taktiež robia kachliarske kurzy. „Venujú sa iba teórii. A nám potom ľudia volajú, či by sa u nás nemohli naučiť stavať kachle. Považujem to za dehonestovanie tohto remesla.“

Kachliarstvo, tak ako aj iné práce, je veľmi náročná robota. Nedá sa zvládnuť za niekoľko hodín, treba mať k nemu tiež vzťah. „Nie je kachliar ako kachliar. Keď k nám prídu ľudia, vieme, kto na to má a kto nie.“ V kurzoch sa budúci kachliari učia klasickým spôsobom. „Najprv opracovávajú kachličky. Osekávajú a brúsia ich a až potom sa pustia do samotného stavania pece. Tí, ktorí u nás absolvojú kurz, naozaj pracujú. Nedostanú pečiatku len tak,“ prezrádza Jozef Bitala. „Niektorým žiakom ide práca ako po masle. Je pre nich plus, keď majú aj estetické čítanie,“ dodáva. Pravých kachliarov, ktorí sa tomuto remeslu naozaj rozumejú, nie je na Slovensku veľa. Aj preto vzniklo združenie Cech kachliarov, ktoré má osem-

Niektorí si neskôr trúfli na samotné stavanie kachlí.

desiat členov. „Snažíme sa, aby sme boli v kontakte najmä s originálnymi kachliarmi,“ hovorí Jozef Bitala, ktorý je takisto členom spolku.

Aj keď je kachliarov málo, o pravé kachľové pece je stále väčší záujem. A to nielen na Slovensku, ale aj v Ukrajine, v Poľsku, Čechách či Rakúsku. „Rakušania nechcú krby, ale klasické pece, lebo tie sú najzdravšie. Nejde z nich žiadny prach, teplo je vďaka nim rovnomerne rozložené v miestnosti, majú minimálnu spotrebu paliva.“ Navyše kachle sa dajú dizajnové zladíť do každej domácnosti. „Niektorí naši zákazníci už chcú, aby sme im krby prerobili na pec,“ dodáva na záver Jozef Bitala.

Text a snímky
Katarína Marčeková

Študenti z Kežmarku sa najprv učili opracovávať kachličky.

Slávnostná akadémia na Varšavskej

Aj kachliarske remeslo má zlaté dno

KEŽMAROK (bšl) – Združená stredná škola obchodu a služieb (ZSSOaS) v Kežmarku sa môže pochváliť, že ako jediná škola na Slovensku aktívne vychováva nových kachliarov. Šiesti žiaci druhého ročníka tohto atraktívneho trojročného odboru sa vo februári zúčastnili na dvojtýždňovej praxi vo Veľkom Rovnom v okrese Bytča u uznávaného kachliara Jozefa Bitalu, predsedu Cechu kachliarov a krbárov, ktorý vzťah k tomuto atraktívnemu remeslu zdedil po svojich predkoch.

„Firma vo Veľkom Rovnom je jediná na Slovensku, ktorá sa zaoberá tradičným kachliarstvom, preto sme boli radi, že nám pán Bitala ponúkol úzku spoluprácu a prax našim študentom. Chlapci vo Veľkom Rovnom pričuchli k remeslu, vyhotovili aj dve prenosné kachľové piecky, ktoré sa dostali i do predaja. Veľkou výzvou pre nás je ponuka pána Bitalu na účasť našich žiakov na najväčšom stavebnom veľtrhu CONECO v Bratislave, ktorý sa uskutoční začiatkom apríla. Chlapci na nej budú reprezentovať nielen kachliarsku firmu, ale aj našu školu,“ uviedol učiteľ odborných stavebných predmetov na ZSSOaS Vojtech Wagner. Žiaci odboru kachliar by sa mali na praxi vo Veľkom Rovnom ob-

javiť ešte v máji, majiteľ firmy im však ponúkol aj platenú brigádu v letných mesiacoch, prípadne i stálu prácu po ukončení štúdia. „Ludia stále viac prechádzajú od moderných systémov vykurovania k tradičným, pretože sú energeticky a finančne úspornejšie a výhodnejšie. Vďaka tomu vidím uplatnenie našich žiakov veľmi perspektívne. Je to veľmi atraktívne remeslo, ktoré je i dobre zaplatené. Aj touto cestou by som preto chcela upozorniť deviatakov, ktorí rozmyšľajú o svojom budúcom povolání, nech zvažia aj takúto možnosť, pretože tým, že budú jediní a jedineční na Slovensku, budú mať obrovskú šancu uplatnenia sa v našom regióne, ale aj na celom Slovensku či dokonca

v zahraničí,“ skonštatovala riaditeľka ZSSOaS Marta Sabolová. Spokojní s dvojtýždňovou kachliarskou stážou sú i samotní žiaci. „Naučili sme sa dokonalú technológiu stavby kachľovej pece, osekávať a obrusovať jednoduché kachle a mnoho ďalšieho. Táto práca ma baví a chcel by som sa jej venovať aj v budúcnosti,“ prezradil jeden z nádejných kachliarov Radoslav Michna zo Sp. Belej.

Kachliari môžu nielen stavať nové pece, ale aj rekonštruovať

staršie. „Výhodou kachlí oproti kozubu je najmä to, že kým otvorený krb má výhrevnú účinnosť zhruba 20 %, klasická kachľová pec dosahuje účinnosť až od 80 do 90 %. Jednoduchšie povedané, do kachľovej pece potrebujete štyrikrát menej dreva ako do otvoreného krbu. Investícia do kachlí je síce vyššia, okolo 50- až 100-tisíc korún, no návratnosť prostriedkov na úspore a vykurovacom palive je do niekoľkých málo rokov zaručená,“ doplnil V. Wagner.

Návšteva ministra bola venovaná...

(Dokončenie z 1. strany)

integrované deti na strednej škole s tým, že by sa využívali všetky zariadenia, ktoré na tejto základnej škole sú. Taký je návrh ministerstva a závisí od mesta, ako sa k nemu vyjadrí,“ vysvetlil Mikolaj. „Myslím si, že sme pripravili zmysluplné riešenie tohto problému. Na jednej strane pristúpime k racionalizácii školstva na území mesta a aj citlivejšie vyriešime problém postihnutých detí,“ reagoval na ministrove slová popradský primátor Anton Danko. Podľa jeho slov by sa nová škola mala volať

Gymnázium Dominika Tatarku Poprad so Základnou školou. To znamená, že tam vznikne základná škola od prvého až po deviaty ročník. V každom ročníku bude jedna trieda, kde sa budú integrovať zdravotne postihnuté deti. Zároveň sa tam presťahuje celé bilingválne zariadenie z budovy bývalých kasární na Kukučínovej ulici. Premiestni sa tam tiež prvý až štvrtý ročník osemročného gymnázia z vedľajšej školy. „To najdôležitejšie a najcitlivejšie z toho je, že deti nielen ostanú v známom prostredí a budú

tam navštevovať základnú školu, ale plynulo môžu prejsť na gymnázium. To je teda to najdôležitejšie z nášho spoločného rozhodnutia,“ doplnil Danko. „Zriaďovateľom Gymnázia Dominika Tatarku v Poprade je Krajský školský úrad v Prešove preto, ak vznikne nová spojená škola – základná a gymnázium,“ tak spájaním funkcií príde na štát a po dohode s mestom aj celá budova školy prejde do vlastníctva štátu. Štát na oplátku uvoľní mestu budovy bývalých kasární na Kukučínovej ulici v Poprade,“ uzavrel minister.

Zrazený chodec

KEŽMAROK (mar) – V piatok sa na ceste medzi Kežmarkom a Stráňami pod Tatrami stala dopravná nehoda, pri ktorej utrpel úraz trinásťročný chlapec. Dieťa, zrazené osobným autom, ležalo vedľa cesty v bezvedomí. Zrazený chlapec s viacpočetnými zraneniami nedýchal a nemal hmatný pulz. Po piatich minútach resuscitácie sa záchranárom podarilo obnoviť krvný obeh. Vrtuľník Leteckej záchrannej zdravotnej služby chlapca transportoval do Fakultnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach. Okolnosti dopravnej nehody vyšetruje polícia.

Nord Svit s novou značkou

SVIT (rek) - Nord Svit ako obchodná spoločnosť, ktorá zabezpečuje predaj tradičných, tepelne spracovaných mäsových výrobkov, má pod Tatrami už 51-ročnú tradíciu Spišské párky, Svitovská hrudka, zo špecialít Nord klobása. Nord burger. údené

Budúcim kachliarom ponúkli už aj prácu

O tom, že remeslo má zlaté dno vedia aj žiaci Združenej strednej školy obchodu a služieb v Kežmarku. Najmä sedem učňov, ktorí sa nedávno vrátili z odbornej praxe v rodinnej firme, kde sa tradičné kachliarske remeslo dedí z generácie na generáciu.

„Keďže ľudia nepoznajú výhody a krásu kachliarskeho remesla, klesol aj záujem o tento učebný odbor. Tradičné kachliarstvo mali len v Bratislave a v Košiciach, my sme tento odbor otvorili experimentálne pred dvomi rokmi. Momentálne sme jediní na Slovensku, kde sa môžu mladí ľudia tomuto zaujímavému a lukratívnemu remeslu využiť.“ – hovorí o budúcich kežmarských kachliaroch riaditeľka školy PhDr. Marta Sabolová. Odborná prax vo Veľkom Rovnom umožnila žiakom pracovať s pravými kachľami, zistiť, aké sú rozdiely pri výrobe tradičných a moderných kachlíc, či nájsť si možno budúce zamestnanie. „Chlapci mali možnosť prejsť celou výrobnou technológiou, dokonca za dva týždne vyhotovili tri druhy prenosných kachiel. Majiteľ

firmy nám venoval aj materiál k štúdiu, čo je pre chlapcov plus, keďže samotné kachle, ktoré sa opracovávajú nie sú lacné.“ – priblížil dva týždne v súkromnej rodinnej firme majster odborného výcviku Ján Kellner. Rodina Bitalovcov sa živí kachliarstvom už niekoľko rokov a toto remeslo je ich srdcovou záležitosťou. Kým sa tunajší výrobcovia moderných kachlíc a pečíc pozerali na študentov hľadajúcich odbornú prax ako na konkurenciu, firma pri Žiline sa však nádejším kachliarom potešila. „Pán Bitala to remeslo miluje a bude rád, keď nájde pokračovateľov. Má mnoho zakázok doma i v zahraničí, no nedostatok ľudí, ktorí sa kachliam rozumejú. Preto ponúkol našim chlapcov aj letné brigády a neskôr i zamestnanie.“ – hovorí Ing.Vojtech

Wagner zo Združenej strednej školy obchodu a služieb. Podľa jeho slov má tradičné kachliarstvo budúcnosť aj preto, že investícia do tradičnej kachlovej pece sa vráti vďaka výhrevnej účinnosti čoskoro. „Kým pri otvorení krbe je účinnosť približne 20%, pri rovnakej spotrebe dreva je účinnosť výhrevu u tradičnej kachlovej pece 80%-ná“ – hovorí V. Wagner. Firma Z Veľkého Rovného je členom Cechu kachliarov, krbárov a pe-

ciarov. Kežmarská škola získala vďaka odbornej sťaži aj certifikát, ktorý ju oprávňuje k výrobe a oprave tradičných kachlíc. Tie sa stávajú vďaka svojej zdravotnej nezávadnosti čoraz obľúbenejším zdrojom vykurovania nielen v rodinných domoch, reštauráciách či chatkách, ale pokiaľ to stavebné podmienky umožnia, aj niektorých bytových jednotkách.

Adriana Saturovová,
foto: archiv školy

Úspechy hotelovej akadémie na Gastrofestivalu

Aj tohto roku sa študenti Hotelovej akadémie Otta Brucknera v Kežmarku pod vedením svojich pedagógov zúčastnili na Gastrofestivalu v Nitre, ktorý usporiadala Hotelová akadémia Nitra, ktorá je súčasťou Spojenej školy. Tento ročník nebol prehliadkový ako minulé, ale súťažný. Tej sa zúčastnili hotelové školy nielen zo Slovenska, ale aj z Francúzska, Maďarska a Chorvátska.

Súťažilo sa v príprave slávnostnej tabule s jarnou tematikou a v príprave slávnostného menu s využitím lososa v gastronómii. Táto téma bola vybraná, aby aj zahraniční účastníci mohli súťažiť s témou, ktorá je im blízka, lebo

lososa pripravujú v celej Európe.

Dvojčlenné družstvá obsluhy a kuchárov sa snažili v stanovenom limite pripraviť – slávnostnú tabuľu a v kuchyni pripraviť zostavené slávnostné menu.

Všetkým družstvám sa to podarilo. Porota bola zložená z nezávislých odborníkov z oblasti hotelierstva a gastronómie. Boli prísni, ale svoje hodnotenia dôkladne vysvetlili. Každé družstvo tak bolo informované o chybách i kladoch hodnotených výrobkov. Táto súťaž bola časovo, odborne a finančne náročná. No kežmarská hotelová akadémia nesklamala a získala druhé miesto v servise a dezert bol vyhodnotený ako najlepší. Ťažko by sa

zástupcovia školy súťažili zúčastnili, ak by nemali pochoopenie u vedenia školy, kolegov – spolupracovníkov i sponzorov, najmä HOVER TRADE.

Za pomoc ďakujú členovia súťažných družstiev v servise Katarína Štefaňáková, Kristína Sojčáková pod vedením Bc. Kazimíra Štefaňáka a v príprave jedál Márii Marušinovej, Zdenke Božoňovej pod vedením Bc. Jozefa Kopkáša.

Bc. Jozef Kopkáš

